

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ
Циклова комісія природничих дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов
2014р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АНАТОМІЯ І ФІЗІОЛОГІЯ ЛЮДИНИ

напрямок підготовки   0101 Педагогічна освіта

спеціальність   5.01010201 Соціальна педагогіка

інститут, відділення   Університетський коледж

Робоча програма «Анатомія і фізіологія людини» для студентів
галузь 0101 Педагогічна освіта
спеціальністю 5.01010201 Соціальна педагогіка.

„28” серпня, 2014 року.

Розробник: Хитра Зоя Михайлівна
викладач циклової комісії природничих дисциплін
Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії природничих
дисциплін

Протокол від «28» серпня 2014 р. № 1

Голова циклової комісії _____ Глухенька Л.М.

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова

Заступник директора

з навчальної роботи _____ (С.І. Дем'яненко)

Заступник директора

з навчально-методичної роботи _____ (З.Л. Гейхман)

Схвалено Методичною радою Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол від «5» вересня 2014 року № 1

“ 5 ” 09 _____ 2014 року

Голова _____ (М.В. Братко)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 0101 Педагогічна освіта	Нормативна
	Спеціальність 5.01010201 Соціальна педагогіка	
Модулів – 4		Рік підготовки:
Змістових модулів – 4		2-й
		Семестр 3 та 4-й
Загальна кількість годин - 144		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: “молодший спеціаліст ”	30 год.
		Практичні заняття
		4 год
		Семінарські заняття
		22 год.
		Самостійна робота
		64 год.
Індивідуальні завдання		
16 год.		
	Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – розкрити анатомо-фізіологічні особливості організму людини в різні періоди онтогенезу, теоретичні питання науки про здоров'я, науково обґрунтувати заходи щодо збереження, зміцнення, розвитку і управління здоров'ям дітей і підлітків шкільного віку, створити стійку мотивацію щодо дбайливого ставлення до власного здоров'я, сприяти формуванню наукового світогляду та навчити комплексу оздоровчих умінь і навичок, механізмів організації життєдіяльності на принципах здорового способу життя.

Завдання курсу:

- ознайомлення з загальним закономірностями росту та розвитку дітей і підлітків, віковою періодизацією та критичними періодами розвитку;
- визначення факторів, які впливають на здоров'я: біологічні задатки і можливості, соціальне середовище, екологічні умови;
- формування «психології» здоров'я, мотивації до корекції способу життя індивідом із метою закріплення здоров'я;
- реалізація індивідуальних оздоровчих програм, первинної та вторинної профілактики захворювань, оцінка ефективності оздоровчих заходів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати:**

- загальні закономірності росту і розвитку дітей і підлітків;
- особливості процесів дихання, травлення, обміну речовин, терморегуляції, виділення, вікові особливості функціонування нервової системи дитини, значення нервової та гуморальної систем в регуляції і узгодженості функцій організму дитини та взаємозв'язку організму з навколишнім середовищем;
- складові і фактори формування здорового способу життя;
- закономірності і особливості впливу соціуму, які визначають здоров'я сучасної людини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **повинні вміти:**

- застосовувати конкретні знання для пояснення фізіологічних процесів, екологічних ситуацій;
- використовувати науково обґрунтовані гігієнічні рекомендації з організації навчено-виховного процесу, режиму дня і відпочинку, харчування дітей, обладнаю, планування і благоустрою дитячих закладів;
- обґрунтовувати необхідність для сучасної людини набуття знань, вмінь і навичок збереження і зміцнення здоров'я;
- визначати основні чинники формування здорового способу життя;
- забезпечувати врахування специфіки здійснення психічних і психофізіологічних функцій на різних етапах розвитку дитячого організму;
- встановлювати етапи, найбільш чутливі до педагогічних впливів, направлених на розвиток сприймання, уваги і пізнавальних процесів учнів;
- обирати доцільні для індивідуума форми і методи формування духовного, психічного і фізичного здоров'я.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків. Анатомія, вікова фізіологія опорно-рухової системи. Основи фізичного розвитку учнів.

Тема 1.

Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей.

Тема 2.

Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи. Будова та функції скелету людини.

Тема 3.

М'язова система людини. Розвиток рухів у дітей.

Змістовий модуль 2.

Вікові особливості крові і кровообігу. Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії.

Тема 4.

Внутрішнє середовище організму. Кров. Кровообіг.

Тема 5.

Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи.

Тема 6.

Анатомія та фізіологія травної системи. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії.

Змістовий модуль 3.

Вікові особливості процесів виділення. Анатомія та фізіологія шкіри. Залози внутрішньої секреції.

Тема 7.

Загальна характеристика органів виділення. Система сечовиділення.

Тема 8.

Анатомія, фізіологія та гігієна шкіри.

Тема 9.

Залози внутрішньої секреції. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму.

Змістовий модуль 4.

Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів. Гігієна навчально-виховного процесу в ЗОШ.

Тема 10.

Біологічне значення, будова та розвиток нервової системи.

Тема 11.

Анатомія та фізіологія сенсорних систем.

Тема 12.

Гігієна навчально-виховного процесу в ЗОШ.

4. Структура навчальної дисципліни «Анатомія і фізіологія людини»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма							
	усьог о	у тому числі						
ауди- торни х		лекці ї	прак- тичні	семі- нари	індиві- дуаль- ні	сам. роб.	мод. контр	
1	2	3	4		5	6	7	8
I семестр								
Змістовий модуль I. Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків. Анатомія, вікова фізіологія опорно-рухової системи. Основи фізичного розвитку учнів.								
Тема 1. Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків	12	6	4	2			6	
Тема 2. Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи. Будова та функції скелету людини.	11	6	2		2	2	5	
Тема 3. М'язова система людини. Розвиток рухів у дітей.	13	8	2		2	2	5	2
Разом за 1 модуль	36	20	8	2	4	4	16	2
Змістовий модуль II. Вікові особливості крові і кровообігу Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії.								
Тема 4. Внутрішнє середовище організму. Кров. Кровообіг.	6	4	2		2		2	
Тема 5. Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи.	12	6	4		2		6	
Тема 6. Анатомія та фізіологія травної системи. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії.	18	10	2		2	4	8	2
Разом за 2 модуль	36	20	8	0	6	4	16	2
Разом за I семестр	72	40	16	2	10	8	32	4
II семестр								
Змістовий модуль III. Вікові особливості процесів виділення. Анатомія та фізіологія шкіри. Залози внутрішньої секреції.								
Тема 7. Загальна характеристика органів виділення. Система сечовиділення.	9	4	2		2		5	

Тема 8. Анатомія, фізіологія та гігієна шкіри.	12	6	2		2	2	6	
Тема 9. Залози внутрішньої секреції. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму	15	10	4		2	2	5	2
Разом за 3 модуль	36	20	8	0	6	4	16	2
Змістовий модуль IV. Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів. Гігієна навчально-виховного процесу в ЗОШ.								
Тема 10. Біологічне значення, будова та розвиток нервової системи.	12	6	2	2	2		6	
Тема 11. Анатомія та фізіологія сенсорних систем.	11	6	2		2	2	5	
Тема 12. Гігієна навчально-виховного процесу в ЗОШ.	13	8	2		2	2	5	2
Разом за 4 модуль	36	20	6	2	6	4	16	2
Разом за II семестр	72	40	14	2	12	8	32	4
Всього	144	80	30	4	22	16	64	8

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Анатомія і фізіологія людини»

Разом: 144 год., лекції – 30 год., пр. заняття – 2 год, семінари – 22 год., інд. робота – 16 год., самостійна робота – 64 год., підсумковий контроль – 8 год.

Модулі	Змістовий модуль I 94 бали			Змістовий модуль II 94 бали		
назва	Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків. Віковий розвиток людини.			Вікові особливості крові та кровообігу. Анатомія та фізіологія дихальної системи.		
Лекції	1-2	3	4	5	6-7	8
Теми лекцій	Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків.	Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи.	М'язова система людини. Розвиток рухів у дітей.	Внутрішнє середовище організму. Кров та кровообіг.	Анатомія та фізіологія дихальної системи.	Анатомія, фізіологія і гігієна травної системи. Обмін речовин та енергії.
Теми лабораторних і семінарських занять	П.р.№1 Оцінювання фізичного розвитку дітей. Визначення функціонального віку школярів.	Семінар №1. Ріст та розвиток, будова та функції кісток. Скелет людини.	Семінар №2. Формування постави людини та її порушення.	Семінар №3. Кров як тканина внутрішнього середовища організму.	Семінар №4. Анатомія та фізіологія дихальної системи. Вивчення можливостей дихальної системи.	Семінар №5. Анатомія, фізіологія і гігієна травної системи. Обмін речовин та енергії.
Тестові завдання	10 балів			10 балів		
Мод контроль	25 балів			25 балів		
Модулі	Змістовий модуль III 94 бали			Змістовий модуль IV 104 бали		
назва	Вікові особливості процесів виділення. Анатомія та фізіологія шкіри. Ендокринна система.			Вікові особливості нервової системи та аналізаторів. Гігієна навчально-виховного процесу в ЗОШ.		
Лекції	9	10	11-12	13	14	15
Теми лекцій	Загальна характеристика органів виділення. Система сечовиділення.	Анатомія, фізіологія та гігієна шкіри	Залози внутрішньої секреції. Ендокринна система.	Біологічне значення, будова та розвиток нервової системи.	Анатомія, фізіологія та гігієна сенсорних систем.	Гігієна навчально-виховного процесу в ЗОШ.
Теми лабораторних і семінарських занять	Семінар №6. Анатомія і фізіологія сечовидільної системи.	Семінар №7. Анатомія, фізіологія та гігієна шкіри.	Семінар №8. Вікові особливості розвитку і функціонування ендокринних залоз.	Семінар №9. Механізм та умови утворення умовних рефлексів. П.р. №2 Діагностика типу нервової системи.	Семінар №10. Вікові особливості аналізаторів. Профілактика порушення зору і слуху у дітей та підлітків	Семінар №11. Гігієна навчально-виховного процесу в навчальних установах
Тестові завдання	10 балів			10 балів		
Мод контроль	25 балів			25 балів		
ІНДЗ				30 балів		

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вікові особливості опорно-рухової системи людини.	2
2	Постава, її формування, порушення та профілактика.	2
3	Вікові морфологічні та функціональні особливості діяльності серцево-судинної системи.	2
4	Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи. Газообмін у легенях і тканинах. Регуляція дихання.	2
5	Анатомія та фізіологія травної системи. Обмін речовин та енергії.	2
6	Анатомія, вікова фізіологія та гігієна сечовиділення.	2
7	Анатомія, вікова фізіологія та гігієна шкіри.	2
8	Вікові особливості розвитку і функціонування ендокринних залоз.	2
9	Умовні рефлекси: механізм та умови виникнення. Гальмування умовних рефлексів.	2
10	Вікові особливості аналізаторів. Профілактика порушення зору і слуху у дітей та підлітків.	2
11	Гігієна навчально-виховного процесу в навчальних установах.	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Оцінювання фізичного розвитку дітей. Визначення функціонального віку школярів.	2
2	Діагностика типу нервової системи. Вивчення співвідношення першої і другої сигнальної систем.	2

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія розвитку анатомії та фізіології. Методи дослідження в анатомії та фізіології.	2
2	Будова і життєві функції клітин. Хімічний склад клітини.	2
3	Будова та функції тканин.	2
4	Постава та її формування. Порушення постави у дітей та плоскостопість.	2
5	Вікові особливості м'язового апарату. Вплив фізичних вправ та трудової активності на ріст, розвиток і здоров'я дитини.	2
6	Імунітет та імунна система. Щеплення та вакцинація дітей.	2
7	Лімфатична система.	2
8	Порушення діяльності серцево-судинної системи. Профілактика захворювань серцево-судинної системи.	4
9	Вікові особливості процесів дихання. Регуляція дихальних рухів у дітей. Гігієна дихання.	4
10	Повітряний та температурний режими в школі.	2
11	Вітаміни. Способи збереження вітамінів в їжі.	2
12	Зуби, їх ріст та розвиток. Захворювання зубів: профілактика та лікування.	2
13	Інфекційні захворювання органів травної системи та їх профілактика.	4
14	Загартування організму природними факторами.	4
15	Анатомія та фізіологія сечовидільної системи. Вікові особливості діяльності нирок.	2
16	Вікові особливості будови та функцій шкіри. Участь шкіри в терморегуляції.	4
17	Статеве дозрівання хлопчиків та дівчаток. Статеве виховання учнів.	4
18	Спинний мозок: будова, функції та розвиток.	4
19	Сон, його значення та види. Гігієнічна організація сну дітей в навчально-виховних закладах.	4
20	Зоровий аналізатор. Гігієна зору. Профілактика короткозорості та далекозорості у дітей.	4
21	Слуховий аналізатор. Гігієна органів слуху.	4
22	Вестибулярний апарат. Хеморецепторні сенсорні системи. М'язова, тактильна і температурна чутливість.	2
	Разом	64

8. Індивідуальні завдання

1. Виявлення та рання діагностика спадкових хвороб у дітей. Медико-генетичне консультування.
2. Проблеми здоров'я у сучасному суспільстві. Види, фактори, та критерії здоров'я. Рівні здоров'я: індивідуальний, груповий і суспільний. Причини погіршення здоров'я населення в Україні.
3. Статеве виховання та статева культура, як передумова репродуктивного здоров'я людини.
4. Здоров'я дитини та школа: складнощі адаптації. Визначення готовності дітей до навчання у школі.
5. Особливості розумової праці. Розумова і фізична працездатність дитини. Стоннення, його фізіологічна сутність і діагностика. Педагогічні основи подолання втоми.
6. Перевтома як патологічний стан, заходи щодо її запобігання та режим дня школяра. Оздоровчий відпочинок, його правила.
7. Значення сенсорних систем для організму людини. Слухова сенсорна система: будова і функції. Вікові особливості слухового аналізатора.
8. Значення сенсорних систем для організму людини. Зорова сенсорна система: будова і функції. Вікові особливості зорового аналізатора.
9. Розвиток самосвідомості людини і здоровий спосіб життя.
10. Дотримання моральних норм, як необхідна умова здорового способу життя. Роль учителя у засвоєнні дитиною загальнолюдських духовних цінностей.
11. Стрес: різновиди, механізм виникнення, біологічне значення. Способи подолання негативної дії стресу.
12. Сон та його значення. Фази та види сну. Гігієнічні вимоги до організації сну дітей.
13. Порушення вищої нервової діяльності дітей шкільного віку та їх профілактика. Шкільний невроз.
14. Типи вищої нервової діяльності. Гігієна нервової системи людини.
15. Вікові особливості м'язового апарату. Розвиток рухів у дітей.
16. Профілактика захворювань і травм опорно-рухового апарату дітей.
17. Імунітет та імунна система людини. Щеплення та вакцинація дітей. Поняття про алергію та алергени.

18. ВІЛ та СНІД: шляхи зараження, ознаки хвороби, профілактика та лікування.
Проблема ВІЛ / СНІДу в Україні.
19. Групи крові. Резус – фактор. Успадкування груп крові та резус-фактора.
Принципи переливання крові.
20. Профілактика та перша допомога при серцево-судинних захворюваннях та кровотечах.
21. Хвороби дихальної системи та заходи запобігання їм.
22. Вітаміни та їх значення. Види вітамінів: водорозчинні та жиророзчинні. Способи збереження вітамінів у харчових продуктах.
23. Хвороби шкіри (дерматит, псоріаз, вугрі та ін.). Перша допомога при ураженні шкіри внаслідок переохолодження, теплового удару, опіків та електротравми.
24. Історія розвитку анатомії, фізіології та гігієни як наук біологічного циклу.
Українські вчені - анатоми.
25. Вікова біологічна періодизація. Найхарактерніші риси різних періодів розвитку людини.
26. Проблема старіння людини. Тривалість життя людини.
27. Гігієнічні основи виховання здорової дитини та загартування її організму.
28. Недостатнє та надмірне харчування дітей та їх наслідки.
29. Інфекційні захворювання органів травної системи та їхня профілактика. Перша допомога при харчових отруєннях.
30. Гігієна навчально-виховного процесу в школі.

9. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

10. Методи контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; реферат.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість годин	Розрахунок	Загальна сума за видами діяльності
1.	Відвідування лекцій	30	15 × 1	15 балів
2.	Відвідування семінарських та практичних занять	26	13 × 1	13 балів
3.	Практична робота	2	2 × 10	20 балів
4.	Робота на семінарському занятті	11	(11 × 10)/2	55 балів
5.	Підготовка реферату	1	1 × 15	15 балів
6.	Виконання поточних контрольних робіт	4	4 × 10	40 балів
7	Виконання модульного контрольної роботи	4	4 × 25	100 балів
8	Виконання самостійної роботи	12	12 × 5	60 балів
9	Виконання ІНДЗ	1	1 × 30	30 балів
Підсумковий рейтинговий бал			коефіцієнт 3,48	348

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. У відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Сума	
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2			Змістовий модуль № 3			Змістовий модуль № 4			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	100
94			94			94			104			

12. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Навчальні посібники.
3. Робоча навчальна програма.

4. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
5. Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
6. Завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Анатомія та фізіологія людини».

13. Рекомендована література

Базова

1. Антонік В. І., Антонік І. П., Андріанов В. Є. Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури. Навч.посібник/ В.І. Антонік, І.П. Антонік, В.Є. Андріанов.- К.: ВД «Професіонал», Центр учбової літератури, 2009. – 336 с.
2. Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Бобрицька В.І. Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: Курс лекцій для студ. небіол. спец. вищ. пед. навч. закл. - К.: Професіонал, 2003.- 480 с.
3. Тарасюк В.С. Ріст та розвиток людини: Підручник / В.С. Тарасюк, Н.В. Титаренко, І.Ю. Андрієвський та ін.; За ред. В.С. Тарасюка, І.Ю. Андрієвського.-К.: Медицина, 2008.-400 с.
4. Сидоренко П.І. Анатомія та фізіологія людини: Підручник / П.І. Сидоренко, Г.О. Бондаренко, С.О. Куц.-2-е вид., випр. К.: Медицина, 2009.-248 с.

Допоміжна

1. Апанасенко Г.Л., Попова Л.А. Медицинская валеология. - К: Здоров'я, 1998. - 248 с.
2. Булич Е. Г., Муравов І. В. Валеология. Теоретичні основи валеології: Навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1997. - 224 с.
3. Валеологічна освіта та виховання: сучасні підходи, доступність і шляхи їх розвитку в Україні. Збірн. науково-практичних статей / За заг. ред. В.М. Оржеховської. - К.: Магістр - S, 1999. - 120 с.
4. Валеология. Навч. посібник: в 2- ч. /За ред. В. І. Бобрицької. – Полтава, 2000. – 306 с.
5. Грушко В.С. Основи здорового способу життя. Навч. посібн. з курсу "Валеология". - Тернопіль: СМП "Астон, 1999. - 368 с.
6. Ермолаев Ю.А. Возрастная физиология. - М.: Высш. шк., 1985. - 384 с.
7. Маркосян А.А. Физиология. – М.: Медицина, 1975. – 351 с.
8. Петришина О.Л., Попова К.П. Анатомія, фізіологія і гігієна дітей молодшого шкільного віку. - К.: Вища школа, 1982. – 192 с.
9. Хрипкова А.Г., Антропова М.В. Возрастная физиология и школьная гигиена. - М.: Просвещение, 1990. – 319 с.

10. Харрисон Д., Уайнер Д., Теннер Д. и др. Биология человека. - М.: Мир, 1979. – 611 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Аносов В.Х., Хоматов Н.Г., Сидорьяк В.Г. Вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: [Електронний ресурс] – Режим доступу: lib.mdpu.org.ua/.../anosov_vkh_khomatov_ng_sidorjak_vkova_fzologja_z_osnovami_shklnno_ggni.html .
2. Антонік В. І., Антонік І. П., Андріанов В. Є. Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури: [Електронний ресурс] – Режим доступу: chtyvo.org.ua/.../Anatomiiia_fiziolohiia_ditei_z_osnovamy_hihiieny_ta_fizychnoi_kultury.pdf